

اصطلاحات اصلی به کار رفته

در

استانداردهای حسابداری

گردآوری و تنظیم: نظام‌الدین رحیمیان

انسان در برقراری ارتباط از کلمات و اصطلاحات برای انتقال پیام استفاده می‌کند. اما این کلمات و اصطلاحات خود نوعی رمز است که می‌تواند برای افراد مختلف دارای معانی متفاوتی باشد. برای اینکه انتقال معنی صورت گیرد باید کلمات که سازندگان نمادهاست برای گوینده و شنونده دارای ارزش مشابه باشد و آنچه گوینده (یا نویسنده) اظهار می‌کند (یا می‌نویسد) تقریباً همان تصور ذهنی را برای شنونده (یا خواننده) پرید آورد؛ در غیر این صورت انتقال معنی صورت نمی‌گیرد و برداشت‌های متفاوت شکل می‌گیرد. برای ایجاد زبان مشترک و برداشت‌های مشابه تعریف اصطلاحات و کلمات اصلی مورد استفاده برای برقراری ارتباط، تبادل نظر و کارگروهی به‌ویژه در زمینه کار حرفه از اهمیت زیادی برخوردار است. به همین دلیل هر استاندارد حسابداری شامل یک بخش تعاریف است که در آن بخش، اصطلاحات مهم و اصلی از دیدگاه تدوین‌کننده تعریف می‌شود و چون این استانداردها مبنای کار حسابداران و حسابرسان است آگاهی از معانی این اصطلاحات و همچنین معادل انگلیسی آن برای برقراری ارتباط حرفه‌ای و ایجاد زبان مشترک حرفه‌ای بسیار سودمند است. مجموعه حاضر شامل اصطلاحات اصلی تعریف شده در استانداردهای حسابداری (نشریه شماره ۱۴۵ سازمان حسابداری) است.

آغاز اجاره (Inception of the lease)

عبارت است از تاریخ در اختیار گرفتن دارایی یا آغاز تعلق گرفتن اجاره بها، هر کدام مقدم است، (استاندارد شماره ۲۱).

اتحاد منافع (Uniting of interests)

گونه‌ای از ترکیب واحدهای تجاری است که در آن، صاحبان سرمایه واحدهای ترکیب شونده، کنترل تمام یا قریب به تمام خالص داراییها و عملیات واحدهای خود را به‌منظور دستیابی به مشارکت مستمر و متقابل در مخاطرات و مزایای شخصیت حاصل از ترکیب، به گونه‌ای در هم آمیزند که هیچ یک را نتوان به‌عنوان تحصیل‌کننده مشخص کرد، (استاندارد شماره ۱۹).

اجاره (Lease)

موافقتنامه‌ای است که به‌موجب آن، اجاره‌دهنده در قبال دریافت مبلغ یا مبالغ مشخصی حق استفاده از دارایی را برای مدت مورد توافق به اجاره‌کننده واگذار می‌کند، (استاندارد

اجاره سرمایه‌ای (Finance lease)

عبارت است از اجاره‌ای که به‌موجب آن تقریباً تمام مخاطرات و مزایای ناشی از مالکیت دارایی به اجاره‌کننده منتقل می‌شود. مالکیت دارایی ممکن است نهایتاً انتقال یابد یا انتقال نیابد، (استاندارد شماره ۲۱).

اجاره عملیاتی (Operating lease)

به اجاره‌ای غیر از اجاره سرمایه‌ای اطلاق می‌شود، (استاندارد شماره ۲۱).

اجاره غیرقابل فسخ (Non-cancellable lease)

نوعی اجاره است که تنها در موارد زیر قابل فسخ است:

الف) وقوع برخی پیشامدهای احتمالی بعید،

ب) با مجوز اجاره‌دهنده،

ج) انعقاد قرارداد جدید اجاره برای همان دارایی یا دارایی مشابه،

بین همان اجاره‌کننده و اجاره‌دهنده، یا

۵) پرداخت مبلغ اضافی توسط اجاره‌کننده، به‌گونه‌ای که در آغاز اجاره در رابطه با استمرار اجاره اطمینانی معقول وجود داشته باشد، (استاندارد شماره ۲۱).

مستقل خود باز دارد، یا

۵) در انجام یک معامله درحدی تحت نفوذ مشترک باشند که منافع مستقل یکی از آنها در آن معامله تحت‌الشعاع منافع دیگری قرار گرفته باشد، (استاندارد شماره ۱۲).

ارز (Foreign currency)

عبارت است از هر واحد پولی به غیر از واحد پول گزارشگری، (استاندارد شماره ۱۶).

اقلام استثنایی (Exceptional items)

اقلامی بااهمیت است که منشا آن رویدادها یا معاملاتی می‌باشد که در چارچوب فعالیت‌های عادی شرکت واقع می‌گردد و به‌منظور ارائه تصویری مطلوب، افشای جداگانه آنها، منفرداً یا در صورت تشابه نوع، در مجموع، به لحاظ استثنایی بودن ماهیت یا وقوع، ضرورت می‌یابد، (استاندارد شماره ۶).

ارزش اسقاط (Residual value)

عبارت است از مبلغ خالصی که انتظار می‌رود در پایان عمر مفید دارایی پس از کسر هزینه‌های مورد انتظار فروش آن دارایی، عاید واحد تجاری گردد، (استانداردهای شماره ۱۱ و ۱۷).

اقلام پولی (Monetary items)

عبارت است از وجه نقد و دارایی‌ها و بدهیهایی که قرار است به‌مبلغ ثابت یا قابل‌تعیینی از وجه نقد دریافت یا پرداخت شود، (استاندارد شماره ۱۶).

ارزش باقیمانده تضمین‌شده (Guaranteed residual value)

عبارت است از:

الف) در مورد اجاره‌کننده، آن بخش از ارزش باقیمانده دارایی که توسط اجاره‌کننده یا شخص وابسته به‌وی تضمین گردیده است (مبلغ تضمین‌شده حداکثر مبلغی است که می‌تواند تحت هر شرایطی قابل پرداخت باشد)، و
ب) در مورد اجاره‌دهنده، آن بخش از ارزش باقیمانده دارایی که توسط اجاره‌کننده یا شخص ثالثی تضمین‌شده است، (استاندارد شماره ۲۱).

اقلام غیرمترقبه (Extraordinary items)

اقلامی بااهمیت و بسیار غیرمعمول است که منشا آن رویدادهایی خارج از فعالیت‌های عادی شرکت می‌باشد و انتظار نمی‌رود به‌طور مکرر یا منظم واقع شود، (استاندارد شماره ۶).

ارزش باقیمانده تضمین نشده (Unguaranteed residual value)

عبارت است از آن بخش از ارزش باقیمانده دارایی که اجاره‌دهنده نسبت به تحقق آن اطمینان کافی ندارد یا تنها توسط شخص وابسته به اجاره‌دهنده تضمین‌شده است، (استاندارد شماره ۲۱).

بهای تمام‌شده (Cost)

عبارت است از مبلغ وجه نقد یا معادل نقد پرداختی یا ارزش منصفانه سایر مابه‌ازاهایی که جهت تحصیل یک دارایی در زمان تحصیل آن واگذار شده است، (استانداردهای شماره ۱۱ و ۱۷).

ارزش منصفانه (Fair value)

مبلغی است که خریداری مطلع و مایل و فروشنده‌ای مطلع و مایل می‌توانند در معامله‌ای حقیقی و در شرایط عادی، یک دارایی را در ازای مبلغ مزبور با یکدیگر مبادله کنند، (استانداردهای شماره ۳، ۱۰، ۱۱، ۱۶، ۱۷، ۱۹ و ۲۱).

بهای جایگزینی (Replacement cost)

عبارت است از مخارجی که باید برای خرید یا ساخت یک قلم موجودی کاملاً مشابه تحمل شود، (استاندارد شماره ۸).

بهای جایگزینی مستهلک شده (Depreciated replacement cost)

عبارت است از بهای ناخالص جایگزینی یک دارایی (یعنی بهای جاری جایگزینی یک دارایی نو با توان خدمت‌دهی مشابه) پس از کسر استهلاک مبتنی بر بهای مزبور و مدت استفاده شده از آن دارایی، (استاندارد شماره ۱۱).

استهلاک (Depreciation)

عبارت است از تخصیص سیستماتیک مبلغ استهلاک‌پذیر یک دارایی طی عمر مفید آن، (استانداردهای شماره ۱۱ و ۱۷).

پیشامد احتمالی (Contingency)

به وضعیتی اطلاق می‌شود که در تاریخ ترازنامه وجود داشته است و نتیجه آن، تنها در صورت وقوع یا عدم وقوع یک یا چند رویداد نامشخص آتی تعیین خواهد شد، (استاندارد شماره ۴).

اشخاص وابسته (Related parties)

دو یا چند شخص، اشخاص وابسته هستند اگر طی دوره مالی:
الف) یکی بتواند دیگری را مستقیم یا غیرمستقیم کنترل کند، یا
ب) تحت کنترل مشترک باشند، یا

پیش‌دریافت پیمان (Contract advance)

بخشی از مبالغ دریافتی توسط پیمانکار است که کار مربوط به آن تا تاریخ ترازنامه انجام نشده است، (استاندارد شماره ۹).

ج) یک شخص درحدی برسیاستهای مالی و عملیاتی شخص دیگر نفوذ داشته باشد که همواره بتواند وی را از تعقیب منافع

پیمان امانی (پیمان با حق الزحمه مبتنی بر مخارج)

(Cost plus contract)

(واحد تحصیل کننده) کنترل خالص داراییها و عملیات واحد دیگر (واحد تحصیل شونده) را در قبال انتقال دارایی، تقبل بدهی یا صدور سهام به دست می آورد، (استاندارد شماره ۱۹).

پیمان بلندمدتی است که به موجب آن مخارج قابل قبول یا مشخص شده در متن پیمان به پیمانکار تادیه و درصد معینی از مخارج مزبور یا حق الزحمه ثابتی نیز به پیمانکار پرداخت شود، (استاندارد شماره ۹).

تحقیق و توسعه (Research & Development)

فعالیت‌هایی است که در یکی (یا بیش از یکی) از زمینه‌های گسترده زیر واقع شود:

الف) تحقیق محض (یا پایه‌ای) (Pure (Basic) research) کار تجربی یا نظری است که عمدتاً به منظور کسب دانش علمی یا فنی جدید انجام می‌شود و اساساً معطوف به هدف کاربردی مشخصی نیست.

ب) تحقیق کاربردی (Applied research) پژوهشی بدیع یا منتقدانه است که به منظور کسب دانش علمی یا فنی جدید انجام می‌شود و معطوف به هدف کاربردی مشخصی است.

ج) توسعه (Development) عبارت است از به کارگیری دستاوردهای تحقیقاتی یا سایر دانشها در برنامه یا طرحی برای:

- تولید مواد، ابزار و محصولات یا ارائه خدمات جدید یا اساساً بهسازی شده،
- استقرار فرایندها یا سیستمهای جدید پیش از آغاز تولید یا کاربرد تجاری، یا
- بهسازی اساسی مواردی که قبلاً تولید یا ارائه گردیده و یا استقرار یافته است، (استاندارد شماره ۷).

ترکیب واحدهای تجاری (Business combination)

عبارت است از اجتماع واحدهای تجاری جداگانه در قالب یک شخصیت اقتصادی که بر اثر اتحاد یک واحد با واحد دیگر یا کسب کنترل خالص داراییها و عملیات واحد دیگر، پدید می‌آید، (استاندارد شماره ۱۹).

تسعیر (Exchange)

فرایندی است که از طریق آن، اطلاعات مالی مبتنی بر ارز، برحسب واحد پول گزارشگری بیان شود. واژه تسعیر، گزارش معاملات منفرد ارزی برحسب واحد پول گزارشگری و همچنین برگردان یک مجموعه کامل صورتهای مالی تهیه شده برحسب ارز به واحد پول گزارشگری را دربرمی‌گیرد، (استاندارد شماره ۱۶).

تعدیلات سنواتی (Prior period adjustments)

تعدیلاتی بااهمیت است که به سنوات قبل مربوط می‌شود و از تغییر در رویه حسابداری یا اصلاح اشتباه ناشی می‌گردد. تعدیلات سنواتی، اصلاحات تکرار شونده معمول و تعدیل برآوردهای انجام شده در سنوات قبل را شامل نمی‌شود، (استاندارد شماره ۶).

تفاوت تسعیر (Exchange difference)

عبارت است از تفاوت ناشی از تسعیر میزان معینی از یک ارز به

پیمان بلندمدت (Construction contract)

پیمانی است که برای طراحی، تولید یا ساخت یک دارایی منفرد قابل ملاحظه یا ارائه خدمات (باترکیبی از داراییها یا خدمات که توأمآ یک پروژه را تشکیل دهد) منعقد می‌شود و مدت زمان لازم برای تکمیل پیمان عمدتاً چنان است که فعالیت پیمان در دوره‌های مالی متفاوت قرار می‌گیرد. پیمانی که طبق این استاندارد، بلندمدت تلقی می‌گردد، معمولاً در طول مدتی بیش از یکسال انجام خواهد شد. با این حال، مدت بیش از یکسال، مشخصه اصلی یک پیمان بلندمدت نیست. برخی پیمانهای با مدت کمتر از یکسال، هرگاه از نظر فعالیت دوره، دارای چنان اهمیت نسبی باشد که عدم انعکاس درآمد و هزینه عملیاتی و سود مربوط به آن منجر به مخدوش شدن درآمد و هزینه عملیاتی و نتایج دوره و عدم ارائه تصویری مطلوب توسط صورتهای مالی گردد، باید به عنوان پیمان بلندمدت محسوب شود، مشروط بر اینکه رویه متخذه در واحد تجاری از سالی به سال دیگر به طور یکنواخت اعمال گردد، (استاندارد شماره ۹).

پیمان مقطوع (Fixed price contract)

پیمان بلندمدتی است که به موجب آن پیمانکار با یک مبلغ مقطوع برای کل پیمان یا یک نرخ ثابت برای هر واحد موضوع پیمان که در برخی از موارد ممکن است براساس موادی خاص مشمول تعدیل قرار گیرد، توافق می‌کند، (استاندارد شماره ۱۹).

تاریخ تحصیل (Date of acquisition)

تاریخی است که در آن، کنترل خالص داراییها و عملیات واحد تحصیل شده به طور موثر به واحد تحصیل کننده انتقال می‌یابد، (استاندارد شماره ۱۹).

تاریخ تصویب صورتهای مالی

(Date of authorisation of financial statements for Issue)

تاریخی است که مدیریت، صورتهای مالی را به طور رسمی و برای آخرین بار به منظور انتشار، تصویب می‌کند. تاریخ تصویب صورتهای مالی تلفیقی، تاریخی است که صورتهای مالی یادشده توسط مدیریت واحد تجاری اصلی به منظور انتشار تصویب می‌شود، (استاندارد شماره ۵).

تحصیل (Acquisition)

گونه‌ای از ترکیب واحدهای تجاری است که در آن، یک واحد

واحد پول گزارشگری با نرخهای تسعیر متفاوت، (استاندارد شماره ۱۶).

تلفیق (Consolidation)

عبارت است از فرایند تعدیل و ترکیب اطلاعات صورتهای مالی جداگانه یک واحد تجاری اصلی و واحدهای تجاری فرعی آن به منظور تهیه صورتهای مالی تلفیقی که اطلاعات مالی گروه را به عنوان شخصیت اقتصادی منفرد ارائه می کند، (استاندارد شماره ۱۸).

جریان وجه نقد (Cash flows)

عبارت است از افزایش یا کاهش در مبلغ وجه نقد ناشی از معاملات با اشخاص حقیقی یا حقوقی مستقل از شخصیت حقوقی واحد تجاری و ناشی از سایر رویدادها، (استاندارد شماره ۲).

جریانهای نقدی استثنایی (Exceptional cash flows)

به آن دسته از جریانهای ورودی و خروجی وجه نقد اطلاق می شود که دارای اهمیت نسبی است، از فعالیتهای عادی واحد تجاری ناشی می شود و اقلامی را دربر می گیرد که به منظور ارائه تصویری مطلوب از انعطاف پذیری واحد تجاری، افشای جداگانه آنها به لحاظ استثنایی بودن ماهیت یا وقوع ضرورت می یابد. این اقلام لزوماً با اقلام استثنایی مندرج در صورت سود و زیان ارتباط ندارد، (استاندارد شماره ۲).

جریانهای نقدی غیرمترقبه (Extraordinary cash flows)

به آن دسته از جریانهای ورودی و خروجی وجه نقد اطلاق می شود که دارای اهمیت نسبی است، از رویدادهای خارج از فعالیتهای عادی واحد تجاری ناشی می شود و اقلامی را در بر می گیرد که به منظور ارائه تصویری مطلوب از انعطاف پذیری واحد تجاری، افشای جداگانه آنها به لحاظ غیرمترقبه بودن ماهیت یا وقوع آنها، ضرورت می یابد. این اقلام معمولاً با اقلام غیرمترقبه مندرج در صورت سود و زیان ارتباط دارد، (استاندارد شماره ۲).

جریانهای وجه نقد ناشی از فعالیتهای عملیاتی

(Cash flows from operating activities)

در این استاندارد، شامل جریانهای نقدی ورودی و خروجی ناشی از فعالیتهای عملیاتی به شرح تعریف مندرج در همین بند و نیز آن دسته از جریانهای نقدی است که ماهیتاً به طور مستقیم قابل ارتباط با سایر طبقات جریانهای نقدی صورت جریان وجه نقد نباشد، (استاندارد شماره ۲).

حداقل مبالغ اجاره (Minimum lease payments)

عبارت است از مبالغی که اجاره کننده باید در طول دوره اجاره بپردازد یا از وی انتظار می رود که پرداخت کند (به استثنای مخارج مالیات، نگهداری دارایی و خدمات که به عهده

اجاره دهنده است) به اضافه:

(الف) در ارتباط با اجاره کننده، هر مبلغی که توسط وی یا هر شخص وابسته به وی تضمین شده است، یا
(ب) در ارتباط با اجاره دهنده، هرگونه ارزش باقیمانده که پرداخت آن توسط اجاره کننده یا شخص ثالثی به اجاره دهنده تضمین شده باشد، (استاندارد شماره ۲).

حق تقدم (Stock rights)

به موجب ماده ۱۶۶ اصلاحیه قانون تجارت، حقی است قابل نقل و انتقال که در زمان خرید سهام جدید توسط صاحبان سهام واحد تجاری به نسبت سهامی که مالکند به ایشان تعلق می گیرد، (استاندارد شماره ۱۵).

خالص ارزش فروش (Net realisable value)

عبارت است از بهای فروش (بعد از کسر تخفیفات تجاری ولی قبل از تخفیفات مربوط به تسویه حساب) پس از کسر:
(الف) مخارج برآوردی تکمیل، و
(ب) مخارج برآوردی بازاریابی، فروش و توزیع، (استاندارد شماره ۸).

خالص سرمایه گذاری در یک واحد مستقل خارجی

(Net investment in a foreign entity)

عبارت است از سهم واحد تجاری گزارشگر در خالص داراییهای آن واحد مستقل خارجی، (استاندارد شماره ۱۶).

خویشاوندان نزدیک (Close members of the family)

به خویشاوندان نسبی و سببی فرد اطلاق می شود که می توان انتظار داشت در معامله با واحد تجاری، در حدی قابل ملاحظه وی را تحت نفوذ خود قرار دهند و یا تحت نفوذ وی واقع شوند، (استاندارد شماره ۱۲).

دارایی (Asset)

عبارت است از حقوق نسبت به منافع اقتصادی آتی یا سایر راههای دستیابی مشروع به آن منافع که در نتیجه معاملات یا سایر رویدادهای گذشته به کنترل واحد تجاری درآمده است، (استاندارد شماره ۱۷).

دارایی ثابت مشهود

(Property, plant, and equipment or tangible fixed asset)

به دارایی مشهودی اطلاق می شود که:

(الف) به منظور استفاده در تولید یا عرضه کالاها یا خدمات، اجاره به دیگران یا برای مقاصد اداری توسط واحد تجاری نگهداری می شود،
(ب) انتظار رود بیش از یک دوره مالی مورد استفاده قرار گیرد، (استاندارد شماره ۱۱).

دارایی نامشهود (Intangible asset)

به یک دارایی غیرپولی و فاقد ماهیت عینی اطلاق می شود که:

الف) به منظور استفاده در تولید یا عرضه کالاها یا خدمات، اجاره به دیگران یا برای مقاصد اداری توسط واحد تجاری نگهداری می‌شود، و

ب) با قصد استفاده طی بیش از یک دوره مالی توسط واحد تجاری تحصیل شده باشد، و
ج) قابل تشخیص باشد، (استاندارد شماره ۱۷).

دارایی واجد شرایط (Qualifying asset)

یک دارایی است که آماده‌سازی آن جهت استفاده مورد انتظار یا فروش الزاماً مدت زیادی طول می‌کشد، (استاندارد شماره ۱۳).

داراییهای پولی (Monetary assets)

عبارت است از وجه نقد و داراییهایی که قرار است به مبلغ ثابت یا قابل تعیینی از وجه نقد دریافت شود، (استانداردهای شماره ۱۱ و ۱۷).

درآمد عملیاتی (Revenue)

عبارت است از افزایش در حقوق صاحبان سرمایه، به جز موارد مرتبط با آورده صاحبان سرمایه، که از فعالیتهای اصلی و مستمر واحد تجاری ناشی شده باشد، (استاندارد شماره ۳).

درآمد مالی کسب نشده (Unearned finance income)

عبارت است از تفاوت بین:

الف) مجموع حداقل مبالغ اجاره مربوط به قرارداد اجاره سرمایه‌ای از دید اجاره‌دهنده و هرگونه ارزش باقیمانده تضمین‌نشده‌ای که به‌وی تعلق می‌گیرد، و
ب) ارزش فعلی مبلغ یادشده در بند (الف) با نرخ ضمنی سود تضمین‌شده اجاره، (استاندارد شماره ۲۱).

دوره اجاره (Lease term)

عبارت از دوره غیرقابل فسخی است که اجاره‌کننده، دارایی مورد نظر را برای آن دوره اجاره کرده است به‌اضافه هر مدت زمان دیگری که اجاره‌کننده اختیار دارد اجاره آن دارایی را با پرداخت یا بدون پرداخت مبلغ اضافی ادامه دهد و در آغاز اجاره اطمینان معقولی وجود داشته باشد که اجاره‌کننده از این اختیار استفاده خواهد کرد، (استاندارد شماره ۲۱).

دوره میانی (Interim period)

دوره مالی گزارشگری کوتاه‌تر از یک سال مالی است، (استاندارد شماره ۲۲).

دولت (Government)

مشکل است از وزارتخانه‌ها، موسسات دولتی، نهادها و ارگانهای دولتی، شرکتهایی که بیش از ۵۰ درصد سرمایه آنها متعلق به دولت است و سایر موسساتی که به موجب قوانین موضوعه، دولتی

شناخته می‌شود، (استاندارد شماره ۱۰).

روش ارزش ویژه (Equity method)

یک روش حسابداری است که براساس آن سرمایه‌گذاری در تاریخ تحصیل به بهای تمام‌شده ثبت می‌شود و پس از آن بابت تغییر در سهم واحد سرمایه‌گذار از خالص داراییهای واحد سرمایه‌پذیر پس از تاریخ تحصیل، تعدیل می‌شود. سهم واحد سرمایه‌گذار از نتایج عملکرد واحد سرمایه‌پذیر در صورت سود و زیان منعکس می‌شود، (استاندارد شماره ۲۰).

روش بهای تمام‌شده (Cost method)

یک روش حسابداری است که براساس آن سرمایه‌گذاری به بهای تمام‌شده ثبت می‌شود. در این روش، واحد سرمایه‌گذار، سود حاصل از سرمایه‌گذاری را تنها تا میزانی به‌عنوان درآمد شناسایی می‌کند که از محل سودهای خالص انباشته واحد سرمایه‌پذیر بعد از تاریخ تحصیل سرمایه‌گذاری، دریافت می‌شود، (استاندارد شماره ۲۰).

رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه

(Events after the balance sheet date)

رویدادهای مطلوب و نامطلوبی است که بین تاریخ ترازنامه و تاریخ تصویب صورتهای مالی، رخ می‌دهد، (استاندارد شماره ۵).

رویدادهای تعدیلی (Adjusting events)

آن دسته از رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه است که درباره شرایط موجود در تاریخ ترازنامه شواهد بیشتری را فراهم می‌آورد، (استاندارد شماره ۵).

رویدادهای غیرتعدیلی (Non-adjusting events)

آن دسته از رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه است که به شرایط ایجاد شده بعد از تاریخ ترازنامه مربوط باشد، (استاندارد شماره ۵).

زیان کاهش ارزش (Impairment loss)

عبارت است از مازاد مبلغ دفتری نسبت به مبلغ بازیافتنی دارایی، (استاندارد شماره ۱۷).

زیانهای قابل پیش‌بینی (Foreseeable losses)

زیانهایی است که انتظار می‌رود در طول مدت پیمان ایجاد شود (با احتساب مبالغ برآوردی هزینه کارهای اصلاحی و تضمینی و هرگونه هزینه‌های مشابهی که تحت شرایط پیمان قابل بازیافت نیست). مبلغ زیان مذکور بدون توجه به موارد زیر برآورد می‌شود:

الف) شروع یا عدم شروع کار پیمان،

ب) حصه‌ای از کار که تا تاریخ ترازنامه انجام شده است،

ج) میزان سودی که انتظار می‌رود از پیمانهای دیگر (به‌استثنای

پیمان‌هایی که طبق بند ۶ پیمان واحد تلقی می‌شود) حاصل شود، (استاندارد شماره ۹).

سرمایه‌گذاری (Investment)

نوعی دارایی است که واحد سرمایه‌گذار برای افزایش منافع اقتصادی از طریق توزیع منافع (به‌شکل سود سهام، سود تضمین‌شده و اجاره)، افزایش ارزش یا سایر مزایا (مانند مزایای ناشی از مناسبات تجاری) نگهداری می‌کند، (استاندارد شماره ۱۵).

سرمایه‌گذاری بلندمدت (Long-term investment)

به طبقه‌ای از سرمایه‌گذاریها گفته می‌شود که به‌قصد استفاده مستمر در فعالیتهای واحد تجاری نگهداری شود. یک سرمایه‌گذاری هنگامی به‌عنوان دارایی غیر جاری طبقه بندی می‌شود که قصد نگهداری آن برای مدت طولانی به‌وضوح قابل اثبات باشد یا توانایی واگذاری آن توسط سرمایه‌گذار مشمول محدودیتهایی باشد، (استاندارد شماره ۱۵).

سرمایه‌گذاری جاری (Current investment)

به طبقه‌ای از سرمایه‌گذاریها گفته می‌شود که سرمایه‌گذاری بلندمدت نباشد، (استاندارد شماره ۱۵).

سرمایه‌گذاری خالص در اجاره

(Net investment in the lease)

عبارت است از سرمایه‌گذاری ناخالص در اجاره پس از کسر درآمد مالی کسب نشده، (استاندارد شماره ۲۱).

سرمایه‌گذاری در املاک (Investment property)

عبارت از سرمایه‌گذاری در زمین یا ساختمانی است که عملیات ساخت و توسعه آن به‌اتمام رسیده و به‌جهت ارزش بالقوه‌ای که از نظر سرمایه‌گذاری دارد و نه به‌قصد استفاده توسط واحد تجاری سرمایه‌گذار یا شرکتهای همگروه آن، نگهداری می‌شود، (استاندارد شماره ۱۵).

سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار

(Marketable investment)

نوعی سرمایه‌گذاری است که برای آن بازار فعالی که آزاد و در دسترس است وجود دارد به‌طوری که از طریق آن بتوان به ارزش بازار یا شاخصی قابل‌اتکا که محاسبه ارزش بازار را امکان‌پذیر سازد، دست یافت، (استاندارد شماره ۱۵).

سرمایه‌گذاری ناخالص در اجاره

(Gross investment in the lease)

عبارت است از مجموع حداقل مبالغ اجاره مربوط به اجاره سرمایه‌ای از دید اجاره‌دهنده و هرگونه ارزش باقیمانده تضمین‌نشده‌ای که به‌وی تعلق می‌گیرد، (استاندارد شماره ۲۱).

سود سهمی (یا سهام جایزه) (Stock dividend)

عبارت است از توزیع سود به‌شکل سهم بین صاحبان سهام یک واحد تجاری از محل سود تقسیم‌نشده یا اندوخته‌ها که با توجه به اصلاحیه قانون تجارت موکول به‌تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده است، (استاندارد شماره ۱۵).

سهم اقلیت (Minority interest)

عبارت است از آن بخش از خالص عملکرد مالی و خالص داراییهای یک واحد تجاری فرعی که قابل انتساب به سهامی است که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از طریق واحدهای تجاری فرعی دیگر، به واحد تجاری اصلی تعلق ندارد، (استانداردهای شماره ۱۸ و ۱۹).

صورت‌های مالی تلفیقی

(Consolidated financial statements)

عبارت است از صورت‌های مالی گروه که با استفاده از تلفیق تهیه می‌شود، (استاندارد شماره ۱۸).

صورت‌های مالی فشرده

(Condensed financial statements)

حداقل شامل صورت‌های مالی اساسی و گزیده‌ای از یادداشتهای توضیحی مطابق الزامات این استاندارد است، (استاندارد شماره ۲۲).

عمر اقتصادی (Economic life)

عبارت است از:

الف) مدت زمانی که انتظار می‌رود یک دارایی از لحاظ اقتصادی توسط یک یا چند کاربر قابل‌استفاده باشد، یا
ب) تعداد تولید یا واحدهای مشابهی که انتظار می‌رود در فرایند استفاده از دارایی توسط یک یا چند استفاده‌کننده کسب شود، (استاندارد شماره ۲۱).

عمر مفید (Useful life)

عبارت است از:

الف) مدت زمانی که انتظار می‌رود یک دارایی مورد استفاده واحد تجاری قرار گیرد، یا
ب) تعداد تولید یا سایر واحدهای مقداری مشابه که انتظار می‌رود در فرایند استفاده از دارایی توسط واحد تجاری تحصیل گردد، (استانداردهای شماره ۱۱ و ۱۷).

عمر مفید (Useful life)

عبارت است از مدت زمانی که انتظار می‌رود منافع اقتصادی دارایی مورد اجاره توسط واحد تجاری مصرف شود. این دوره از ابتدای دوره اجاره شروع می‌شود و متاثر از محدودیتهای زمانی مندرج در قرارداد اجاره نیست، (استاندارد شماره ۲۱).

عملیات حفاظی (Hedge operations)

عمومی تجاری فراهم می‌شود، مانند تدارک امکانات زیربنایی در مناطق در حال توسعه یا تحمیل محدودیتهای تجاری بر رقبای، جزء کمکهای دولت محسوب نمی‌گردد، (استاندارد شماره ۱۰).

به اقداماتی اطلاق می‌شود که به منظور کاهش یا جبران ریسک ناشی از تغییرات قیمت بازار، نرخ سود تضمین شده یا نرخ ارز صورت می‌گیرد. استقراض خارجی به منظور پوشش ریسک تغییرات نرخ ارز ناشی از سرمایه‌گذاری در یک واحد مستقل خارجی از جمله عملیات است، (استاندارد شماره ۱۶).

کمکهای بلاعوض دولت (Government grants)

عبارت است از کمکهای دولت به شکل انتقال دارایی به واحد تجاری یا جلوگیری از خروج آن از واحد تجاری در قبال رعایت برخی شرایط، در گذشته یا آینده، مربوط به فعالیتهای واحد تجاری. آن گروه از کمکهای دولت که تعیین ارزش آنها به نحو معقولی امکان پذیر نیست و همچنین معاملات واحد تجاری با دولت که نتوان آنها را از فعالیتهای عادی واحد تمیز داد، جزء کمکهای بلاعوض دولت محسوب نمی‌شود، (استاندارد شماره ۱۰).

عملیات خارجی (Foreign operations)

عبارت است از یک واحد تجاری فرعی، واحد تجاری وابسته، مشارکت خاص یا شعبه واحد تجاری گزارشگر که فعالیتهای آن در خارج از ایران استقرار یافته یا اداره می‌شود، (استاندارد شماره ۱۶).

فعالیتهای تأمین مالی (Financing activities)

عبارت از فعالیتهایی است که منجر به تغییرات در میزان و ترکیب سرمایه و استقراضهای واحد تجاری (به جز اضافه برداشتهای منظور شده در محاسبه وجه نقد) گردد، (استاندارد شماره ۲).

کنترل (Control)

عبارت است از توانایی هدایت سیاستهای مالی و عملیاتی یک واحد تجاری به منظور کسب منافع اقتصادی از فعالیتهای آن، (استانداردهای شماره ۱۲، ۱۸، ۱۹ و ۲۰).

فعالیتهای سرمایه‌گذاری (Investing activities)

عبارت است از تحصیل یا واگذاری سرمایه‌گذاریهای کوتاه‌مدت و بلندمدت، داراییهای ثابت مشهود و داراییهای نامشهود و نیز پرداخت و وصول تسهیلات اعطایی به اشخاص مستقل از واحد تجاری غیر از کارکنان، (استاندارد شماره ۲).

گروه (Group)

عبارت است از واحد تجاری اصلی و کلیه واحدهای تجاری فرعی آن، (استاندارد شماره ۱۸).

فعالیتهای عادی (Ordinary activities)

گزارش مالی میاندوره‌ای (Interim financial report)

گزارشی برای یک دوره میانی است که شامل مجموعه کامل صورتهای مالی (طبق استاندارد حسابداری شماره ۱ با عنوان نحوه ارائه صورتهای مالی) یا صورتهای مالی فشرده (طبق این استاندارد) است، (استاندارد شماره ۲۲).

فعالیتهای معمول، تکرار شونده یا منظم واحد تجاری (فعالیتهای تجاری) و همچنین فعالیتهای مرتبطی است که به تبعیت و در جهت پیشبرد فعالیتهای فوق یا در نتیجه آنها توسط واحد تجاری انجام می‌شود. چنانچه وقوع برخی رویدادها، صرفنظر از ماهیت غیرمعمول یا تناوب آن، در محیط حاکم بر عملیات واحد تجاری (اعم از اقتصادی، مقرراتی، جغرافیایی و غیره) مورد انتظار باشد، آثار آنها بر عملیات واحد تجاری در زمره فعالیتهای عادی تلقی می‌شود، (استاندارد شماره ۶).

مبلغ استهلاک‌پذیر (Depreciable amount)

عبارت است از بهای تمام‌شده دارایی یا سایر مبالغ جایگزین بهای تمام‌شده در صورتهای مالی، به کسر ارزش اسقاط آن، (استانداردهای شماره ۱۱ و ۱۷).

فعالیتهای عملیاتی (Operating activities)

عبارت از فعالیتهای اصلی و مستمر مولد درآمد عملیاتی واحد تجاری است، (استاندارد شماره ۲).

مبلغ بازیافتنی (Recoverable amount)

عبارت است از خالص ارزش فروش یا ارزش اقتصادی یک دارایی، هر کدام بیشتر است. ارزش اقتصادی یک دارایی عبارت از خالص ارزش فعلی جریانهای نقدی آتی ناشی از کاربرد مستمر دارایی از جمله جریانهای نقدی ناشی از فروش نهایی آن است، (استانداردهای شماره ۱۱ و ۱۷).

کمک دولت (Government assistance)

عبارت از عملیاتی است که توسط دولت به منظور فراهم کردن مزیت‌های اقتصادی برای یک واحد تجاری یا گروهی مشخص از واحدهای تجاری در چارچوب قوانین و مقررات معین انجام می‌شود. از لحاظ مقاصد این استاندارد، مزیت‌هایی که تنها به طور غیرمستقیم و از طریق انجام عملیات موثر بر شرایط

مبلغ دفتری (Carrying amount)

مبلغی است که دارایی پس از کسر استهلاک انباشته و ذخیره کاهش ارزش مربوط، به آن مبلغ در ترازنامه منعکس

می‌شود، (استانداردهای شماره ۱۱ و ۱۷).

متحمل شود، (استاندارد شماره ۲۱).

مخارج تأمین مالی (Borrowing cost)

عبارت است از سود تضمین‌شده، کارمزد و سایر مخارجی که واحد تجاری برای تأمین منابع مالی متحمل می‌شود، (استاندارد شماره ۱۳).

نفوذ قابل‌ملاحظه (Significant influence)

عبارت است از مشارکت در تصمیم‌گیریهایی مربوط به سیاستهای مالی و عملیاتی واحد تجاری، ولی نه در حد کنترل سیاستهای مزبور، (استاندارد شماره ۱۲، ۱۸ و ۲۰).

معامله با شخص وابسته (Related party transaction)

عبارت است از انتقال داراییها یا بدهیها یا انجام خدمات بین اشخاص وابسته، صرفنظر از مطالبه یا عدم مطالبه قیمت، (استاندارد شماره ۱۲).

واحد پول گزارشگری (Reporting currency)

عبارت است از واحد پول مورد استفاده در ارائه صورتهای مالی، (استاندارد شماره ۱۶).

موجودی مواد و کالا (Inventories)

به داراییهایی اطلاق می‌شود که :

الف) برای فروش در روال عادی عملیات واحد تجاری نگهداری می‌شود،

ب) به‌منظور ساخت محصول یا ارائه خدمات در فرایند تولید قرار دارد،

ج) به‌منظور ساخت محصول یا ارائه خدمات، خریداری شده و نگهداری می‌شود، و

د) ماهیت مصرفی دارد و به‌طور غیرمستقیم در جهت فعالیت واحد تجاری مصرف می‌شود، (استاندارد شماره ۸).

واحد تجاری اصلی (Parent)

عبارت است از یک واحد تجاری که دارای یک یا چند واحد تجاری فرعی است، (استاندارد شماره ۱۸ و ۱۹).

واحد تجاری فرعی (Subsidiary)

عبارت است از یک واحد تجاری که تحت کنترل واحد تجاری دیگری (واحد تجاری اصلی) است، (استاندارد شماره ۱۸، ۱۹ و ۲۰).

واحد تجاری وابسته (Associate)

عبارت است از یک واحد سرمایه‌پذیر که واحد سرمایه‌گذار در آن نفوذ قابل‌ملاحظه دارد، اما واحد تجاری فرعی یا مشارکت خاص واحد سرمایه‌گذار نیست، (استاندارد شماره ۲۰).

نرخ تسعیر (Exchange rate)

عبارت است از نرخ تبدیل دو واحد پولی به یکدیگر (شامل انواع نرخهای برابری رسمی، قراردادی و غیره) که در فرایند تسعیر به‌کار گرفته می‌شود، (استاندارد شماره ۱۶).

واحد مستقل خارجی (Foreign entity)

به آن دسته از عملیات خارجی اطلاق می‌شود که فعالیتهای آن بخش لاینفک واحد تجاری گزارشگر را تشکیل نمی‌دهد، (استاندارد شماره ۲۰).

نرخ ضمنی سود تضمین‌شده اجاره

(Interest rate implicit in the lease)

عبارت است از نرخ تنزیلی که در آغاز اجاره، سبب شود مجموع ارزش فعلی حداقل مبالغ اجاره و ارزش باقیمانده تضمین نشده دارایی با ارزش منصفانه دارایی مورد اجاره برابر شود، (استاندارد شماره ۲۱).

وجه نقد (Cash)

عبارت است از موجودی نقد و سپرده‌های دیداری نزد بانکها و موسسات مالی اعم از ریالی و ارزی (شامل سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت بدون سررسید) به‌کسر اضافه برداشتهایی که بدون اطلاع قبلی مورد مطالبه قرار می‌گیرد، (استاندارد شماره ۲).

نرخ فرضی استقرار برای اجاره‌کننده

نرخ سود تضمین‌شده‌ای است که اجاره‌کننده ناگزیر می‌بود برای یک اجاره مشابه پرداخت کند یا در صورت عدم امکان تعیین آن، نرخ‌ی که اجاره‌کننده ناگزیر می‌بود در آغاز اجاره برای دریافت وامی با شرایط بازپرداخت و تضمین مشابه جهت استقرار مورد نیاز برای خرید دارایی مورد نظر

یک بخش از واحد تجاری (Segment)

جزیی از عملیات واحد تجاری یا گروه که اهمیت نسبی دارد و به‌طور جداگانه قابل شناسایی است و فعالیتهای، داراییها و نتایج مربوط به آن را بتوان به‌وضوح از بقیه فعالیتهای واحد تجاری تمیز داد. یک بخش از واحد تجاری معمولاً خطوط تولید یا بازارهای جداگانه خاص خود را دارد، (استاندارد شماره ۶).

اصطلاحات اصلی به کار رفته در استانداردهای حسابداری

واژه انگلیسی	معادل فارسی	شماره استاندارد حسابداری
Acquisition	تحصیل	(۱۹)
Adjusting events	رویدادهای تعدیلی	(۵)
Applied research	تحقیق کاربردی	(۷)
Asset	دارایی	(۱۷)
Associate	واحد تجاری وابسته	(۲۰)
Borrowing costs	مخارج تامین مالی	(۱۳)
Business combination	ترکیب واحدهای تجاری	(۱۹)
Carrying amount	مبلغ دفتری	(۱۷و۱۱)
Cash	وجه نقد	(۲)
Cash flow	جریان وجه نقد	(۲)
Cash flows from operating activities	جریانهای وجه نقد ناشی از فعالیتهای عملیاتی	(۲)
Close members of the family	خویشاوندان نزدیک	(۱۲)
Condensed financial statements	صورتهای مالی فشرده	(۲۲)
Consolidated financial statements	صورتهای مالی تلفیقی	(۱۸)
Consolidation	تلفیق	(۱۸)
Construction contract	پیمان بلندمدت	(۹)
Contingency	پیشامد احتمالی	(۴)
Contract advance	پیش دریافت پیمان	(۹)
Control	کنترل	(۲۰، ۱۲، ۱۸، ۱۹)
Cost	بهای تمام شده	(۱۷و۱۱)
Cost method	روش بهای تمام شده	(۲۰)
Cost plus contract	پیمان امانی (پیمان با حق الزحمه مبتنی بر مخارج)	(۹)
Current investment	سرمایه گذاری جاری	(۱۵)
Date of aquisition	تاریخ تحصیل	(۱۹)
Date of authorising financial statements for Issue	تاریخ تصویب صورتهای مالی	(۵)
Depreciable amount	مبلغ استهلاک پذیر	(۱۷و۱۱)
Depreciated replacement cost	بهای جایگزینی مستهلک شده	(۱۱)
Depreciation	استهلاک	(۱۷و۱۱)
Development	توسعه	(۷)
Economic life	عمر اقتصادی	(۲۱)
Equity method	روش ارزش ویژه	(۲۰)
Events after the balance sheet date	رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه	(۵)
Exceptional cash flows	جریانهای نقدی استثنایی	(۲)
Exceptional items	اقلام استثنایی	(۶)
Exchange	تسعیر	(۱۶)
Exchange difference	تفاوت تسعیر	(۱۶)
Exchange rate	نرخ تسعیر	(۱۶)
Extraordinary cash flows	جریانهای نقدی غیر مترقبه	(۲)
Extraordinary items	اقلام غیر مترقبه	(۶)
Fair value	ارزش منصفانه	(۲۱، ۱۰، ۱۱، ۱۶، ۱۷، ۱۹ و ۳)
Finance lease	اجاره سرمایه ای	(۲۱)
Financing activities	فعالیتهای تامین مالی	(۲)
Fixed price contract	پیمان مقطوع	(۹)
Foreign currency	ارز	(۱۶)
Foreign entity	واحد مستقل خارجی	(۱۶)
Foreign operations	عملیات خارجی	(۱۶)
Foreseeable losses	زیانهای قابل پیش بینی	(۹)
Government	دولت	(۱۰)
Government assistance	کمک دولت	(۱۰)
Government grant	کمک بلاعوض دولت	(۱۰)

واژه انگلیسی	معادل فارسی	شماره استاندارد حسابداری
Gross investment in the lease	سرمایه‌گذاری ناخالص در اجاره	(۲۱)
Group	گروه	(۱۸)
Guaranteed residual value	ارزش باقیمانده تضمین شده	(۲۱)
Hedge operations	عملیات حفاظتی	(۱۶)
Impairment loss	زیان کاهش ارزش	(۱۷)
Inception of the lease	آغاز اجاره	(۲۱)
Intangible asset	دارایی نامشهود	(۱۷)
Interest rate implicit in the lease	نرخ ضمنی سود تضمین شده اجاره	(۲۱)
Interim financial report	گزارش مالی میاندوره‌ای	(۲۲)
Interim period	دوره میانی	(۲۲)
Inventories	موجودی مواد و کالا	(۸)
Investing activities	فعالیت‌های سرمایه‌گذاری	(۲)
Investment	سرمایه‌گذاری	(۱۵)
Investment property	سرمایه‌گذاری در املاک	(۱۵)
Lease	اجاره	(۲۱)
Lease term	دوره اجاره	(۲۱)
Lessee's incremental borrowing rate of interest	نرخ فرضی استقراض برای اجاره‌کننده	(۲۱)
Long-term investment	سرمایه‌گذاری بلندمدت	(۱۵)
Marketable investment	سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار	(۱۵)
Minimum lease payments	حداقل مبلغ اجاره	(۲۱)
Minority interest	سهام اقلیت	(۱۹و۱۸)
Monetary asset	دارایی پولی	(۱۹و۱۷)
Monetary items	اقلام پولی	(۱۶)
Net investment in a foreign entity	خالص سرمایه‌گذاری در یک واحد مستقل خارجی	(۱۶)
Net investment in the lease	سرمایه‌گذاری خالص در اجاره	(۲۱)
Net realisable value	خالص ارزش فروش	(۸)
Non-cancellable lease	اجاره غیر قابل فسخ	(۲۱)
Non-adjusting events	رویدادهای غیر تعدیلی	(۵)
Operating activities	فعالیت‌های عملیاتی	(۲)
Operating lease	اجاره عملیاتی	(۲۱)
Ordinary activities	فعالیت‌های عادی	(۶)
Parent	واحد تجاری اصلی	(۱۹و۱۸)
Prior period adjustments	تعدیلات سنواتی	(۶)
Property, plant and equipment (tangible fixed assets)	دارایی ثابت مشهود	(۱۱)
Pure (Basic) research	تحقیق محض (پایه‌ای)	(۷)
Qualifying asset	دارایی واجد شرایط	(۱۳)
Recoverable amount	مبلغ باز یافتنی	(۱۷و۱۱)
Related party	اشخاص وابسته	(۱۲)
Related party transaction	معامله با شخص وابسته	(۱۲)
Replacement cost	بهای جایگزینی	(۸)
Reporting currency	واحد پول گزارشگری	(۱۶)
Revenue	درآمد عملیاتی	(۳)
Residual value	ارزش اسقاط	(۱۷و۱۱)
Segment	یک بخش از واحد تجاری	(۶)
Significant influence	نفوذ قابل ملاحظه	(۲۰و۱۲،۱۸)
Stock dividend	سود سهمی (سهم جایزه)	(۱۵)
Stock rights	حق تقدم	(۱۵)
Subsidiary	واحد تجاری فرعی	(۲۰و۱۸،۱۹)
Unearned finance income	درآمد مالی کسب نشده	(۲۱)
Unguaranteed residual value	ارزش باقیمانده تضمین نشده	(۲۱)
Uniting of interests	اتحاد منافع	(۱۹)
Useful life	عمر مفید	(۲۱و۱۱،۱۷)

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی